

Інститут філології
кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-
методичної
та навчальної роботи
 О.Б. Жильцов
« 01 » 12 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Українська мова в ЗМК: Практична стилістика»

галузь знань 06 Журналістика
спеціальність 061 Журналістика
освітня програма 061.00.02 Реклама і зв'язки з громадськістю
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Київ – 2020

Розробник: Заєць Валентина Григорівна, доцент кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук

Викладач: Заєць Валентина Григорівна, доцент кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук;

Вінтонів Тетяна Миколаївна, доцент кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат філологічних наук, доцент;

Дружененко Раїса Сергіївна, доцент кафедри української мови Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук, доцент;

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови

Протокол від « 2 » 09 2020 р. № 2

Завідувач кафедри доктор педагогічних наук, професор

С.О. Караман

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

2 вересня

2020 р.

Гарант освітньої програми

(Кедрова М.М.)

Робочу програму перевірено

02 вересня 2020 року

Заступник директора Інституту філології
з науково-методичної та навчальної роботи

Л. І. Заяць

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2 /60
Курс	1
Семестр	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	10
Самостійна робота	18
Форма семестрового контролю	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни полягає у свідомому практичному оволодінні сучасною українською літературною мовою, заснованою на вивченні її фонетичної, лексико-семантичної і граматичної мовної системи, а також закономірностей, які визначають використання тих або інших виражальних засобів, якими послуговується медійна сфера відповідно до сучасних норм української мови.

Завдання навчальної дисципліни полягають у набутті інтегральної компетентності: здатності виконувати складні спеціалізовані завдання в галузі журналістики, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов щодо забезпечення ефективності комунікаційної діяльності.

Завдання дисципліни передбачають такі процеси:

- розвивати *інтегральну компетентність*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов;
- розвивати *загальні компетентності* такі, як:
 - ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
 - ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.
 - ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
 - ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.
 - ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.
- розвивати *фахові компетентності* спеціалізації:
 - СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

3. Результати навчання за навчальною дисципліною

Навчання за дисципліною спрямоване на отримання таких програмних результатів за ОПП 061.00.02 «Реклама і зв'язки з громадськістю», освітнього рівня першого «бакалаврського»:

ПРН-01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань

ПРН-03. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами

ПРН-04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел

ПРН-08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань

ПРН-11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою

ПРН-14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації

4. Структура навчальної дисципліни

Назви теоретичних розділів	Кількість відведених годин				
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль
Модуль I. Мовна норма та анормативність у практичній стилістиці ЗМК					
<u>Тема 1.</u> Загальна мовна картина в ЗМК. Стилiстична диференціяція лексики медiа та сектору PR	6	2	2	2	
<u>Тема 2.</u> Стилiстичне використання засобiв графiки в мовi ЗМК, медiабаїнгу	4		2	2	
<u>Тема 3.</u> Ресурси фонетики та фонології у ЗМК, медiабаїнгу, PR. Орфоепiчні норми та анормативність в комунікації	4		2	2	
<u>Тема 4.</u> Лексична норма в медійному тексті. Тематичні групи лексику реклами та PR-діяльності. Словники сектору медiа.	4		2	2	
<u>Тема 5.</u> Лексична норма в дискурсі медiа. Тенденції слововислову в сучасному секторі медiа, медiабаїнгу. Порушення норм лексики в PR-діяльності.	4		2	2	
<u>Тема 6.</u> Фразеологія та її стилістичні можливості в медiа та PR-діяльності	2		2		
Модульний контроль	2				2
Разом за модуль 1	26	2	12	10	2
Модуль II. Стилiстичне використання граматичних парадигм у текстах ЗМК					
<u>Тема 1.</u> Граматична парадигма у текстах ЗМК, медiабаїнгу та PR-діяльності як стилістичний ресурс	6	2	2	2	
<u>Тема 2.</u> Словотвірні процеси в інформаційному ресурсі медiа, реклами та PR-діяльності	4		2	2	
<u>Тема 3.</u> Синтаксичні норми в дискурсі медiа, рекламному комплексі та PR-діяльності	4		2	2	
<u>Тема 4.</u> Стилiстичні засоби організації тексту PR-кампаній	6		4	2	
<u>Тема 5.</u> Оригінальні форми синтаксичних конструкцій сектору медiа, медiабаїнгу та PR-діяльності	2		2		
Модульний контроль	2				2
Усього годин за модуль 2:	24	2	12	8	2
Семестровий контроль	10				
Разом за семестр	60	4	24	18	4

5. Програма навчальної дисципліни

Лекції

Модуль I.

Вступ до вивчення навчальної дисципліни. Фонетичні норми та анормативність в текстах медіа. Лексичні норми сучасної української літературної мови

Тема 1. Загальна мовна картина в ЗМК. Стилiстична диференціяція лексики сектору медіа

Ключові слова: сучасна українська літературна мова; стилістика графіка; правопис сучасної української літературної мови; мовна норма; культура мовлення

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1,2,3,4,6,7,8

Додаткова: 3

Модуль II.

Стилiстичне використання граматичних парадигм лексику ЗМК

Тема 1. Граматична парадигма лексику ЗМК, медіабайнгу та PR-діяльності як стилістичний ресурс

Ключові слова: сучасна українська літературна мова; стилістика графіка; правопис сучасної української літературної мови; мовна норма; культура мовлення

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1,2,3,5,6,7,8

Додаткова: 3

Практичні заняття

Модуль 1.

Тема 1. Загальна мовна картина в ЗМК. Стилiстична диференціяція лексики медіа, сектору медіабайнгу та PR

Основні питання теми:

1. Склад лексику сучасної української мови з погляду її походження в текстах медійного ресурсу.

2. Стилiстична диференціяція лексику медіа, сектору медіабайнгу та PR. Жанрові особливості підстилів дискурсу медіа.

3. Нововходження в словниковому складі дискурсу медіа: структура неолексем, походження. Тенденції до поповнення словникового складу засобами дериватології (на прикладі конверсії). Поняття «лексичної анормативності» в текстах медійного ресурсу.

Основні поняття: сучасна українська літературна мова; лексика сучасної української літературної мови; лексична норма; культура мовлення

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1,2,3,4,5,6,7,8

Додаткова: 1,2, 3

Тема 2. Стилiстичне використання засобів графіки в мові ЗМК, медіабайнгу

Основні питання теми:

1. Графічна норма в мові ЗМК, медіабайнгу.
2. Причини анормативності.
3. Зміни в правописі: .
4. Графон, графічні okazіоналізми в мові ЗМК, медіабайнгу, секторі PR-діяльності.

Основні поняття: сучасна українська літературна мова; сучасний правопис; мова медіабайнгу; графічна норма; графон; okazіоналізми графічні; культура усного і писемного мовлення

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1,2,3,4,5,6,7,8

Додаткова: 1,2, 3

Тема 3. Ресурси фонетики та фонології у ЗМК, медіабайнгу, PR. Орфоепічні норми та причини анормативності в комунікації журналіста

Основні питання теми:

1. Фонетична норма в секторі медіа, медіабайнгу, PR.
2. Причини порушення сучасних фонетичних, орфоепічних мовних норм.
3. Шляхи покращення культури мовлення журналіста.

Основні поняття: сучасна українська літературна мова; фонетична норма; орфоепічна мовна норма; анормативність; медіабайнг; культура мовлення

Рекомендовані джерела

Основна (базова): 1,2,3,5,6

Додаткова: 1,2,3

Тема 4. Лексична норма в медійному тексті. Тематичні групи лексикону реклами та PR-діяльності. Словники сектору медіа.

Основні питання теми:

1. Поняття «лексична норма» в медійному тексті.
2. Тематичні групи лексикону реклами та PR-діяльності.
3. Словники сектору медіа. Їх типи. Особливості словникових статей.
4. Тематичні групи лексем медіабайнгу, PR-діяльності.
5. Okazіональні лексеми в секторі медіабайнгу, PR-діяльності.

Основні поняття: сучасна українська літературна мова; лексика сучасної української літературної мови; лексична норма; неолексеми; авторські okazіоналізми; тематичні групи okazіоналізмів; культура мовлення

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1,2,3,5,7

Додаткова: 1,2,3

Тема 5. Лексична норма в дискурсі медіа. Тенденції слововислову в сучасному секторі медіа, медіабайнгу. Порушення норм лексики в PR-діяльності.

Основні питання теми:

1. Склад лексики сучасної української мови з погляду її походження в текстах медійного ресурсу.
2. Нововходження в словниковому складі дискурсу медіа: структура неолексем, походження.

3.Тенденції поповнення словникового складу (на прикладі конверсії). Поняття «лексичної анормативності» в текстах медійного ресурсу.

Основні поняття: сучасна українська літературна мова; лексика сучасної української літературної мови; лексична норма; неолексеми; авторські okazіоналізми; тематичні групи okazіоналізмів; культура мовлення

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1,2,3,5,7

Додаткова: 1,2,3

Тема 6. Фразеологія та її стилістичні можливості в медіа та PR-діяльності

Основні питання теми:

1. Стилiстичні функції фразеологізмів у секторі медіа, медіабайнгу, PR-діяльності.

2. Типи фразеологізмів. Їх роль в текстах медіа, медіабайнгу, реклами

3. Тематичні групи приказок, прислів'їв, крилатих висловів, афоризмів, сентенцій, літературних цитат, ремінісценцій у мові сектору медіа, медіабайнгу, PR.

Основні поняття: сучасна українська літературна мова; фразеологічні зрощення; фразеологічні єдності; фразеологічні сполучення; прислів'я; приказки; крилаті вислови; афоризми; сентенції; ремінісценція; трансформація.

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1,2,3,7,8

Додаткова: 3

Модуль II.

Стилiстичне використання граматичних парадигм у текстах ЗМК

Тема 1. Граматична парадигма у текстах ЗМК, медіабайнгу та PR-діяльності як стилістичний ресурс

Основні питання теми:

1. Граматична парадигма лексики ЗМК, медіабайнгу та PR-діяльності як стилістичний ресурс

2. Словотвірна анормативність у періодиці як лінгвістична проблема.

3. Okazіоналізми в текстовому ресурсі ЗМК, медіабайнгу та PR. Граматичні структури авторських okazіональних утворень.

Основні поняття: сучасна українська літературна мова; граматична парадигма; лексична норма; okazіоналізми; медіабайнг; PR; культура мовлення

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 3, 4,5,6,7,8

Додаткова: 1,2,3

Тема 2. Словотвірні процеси в інформаційному ресурсі медіа, реклами та PR-діяльності

Основні питання теми:

1. Розкрити поняття «словотвірна норма», «анормативність» у медійному дискурсі.

2. Стилiстичнi функцiї афiксiв (суфiксiв, префiксiв) в медiа, медiабайнгу та PR-дiяльностi

3. Продуктивнi афiкси (суфiкси, префiкси) для маркування осiб за професiєю, участю в громадсько-полiтичнiй дiяльностi.

4. Засоби продукування вторинних дiєслiв в текстах медiабайнгу.

5. Вплив словотворчих засобiв на стилiстичне забарвлення в медiатекстах.

Основнi поняття: сучасна українська лiтературна мова; дериватологiя, словотвiрний тип; афiкс; трансформацiя; вториннi дiєслова; okaziоналiзми.

Рекомендованi джерела

Основна (базова) : 3, 4,5,6,7,8

Додаткова: 1,2,3

Тема 3. Синтаксичнi норми в дискурсi медiа, рекламному комплексi та PR-дiяльностi

Основнi питання теми:

1. Роль простого речення в медiа, рекламному комплексi та PR-дiяльностi. Динамiка та статика використання простих синтаксичних конструкцiй.

2. Роль iнверсiї в дискурсi медiа, рекламному комплексi та PR-дiяльностi.

3. Вiдокремленi члени речення у структурi простого речення.

3. Складне речення в дискурсi медiа, рекламному комплексi та PR-дiяльностi.

4. Стилiстична аномативнiсть синтаксису простого, складного речення.

Основнi поняття: сучасна українська лiтературна мова; граматична норма; синтаксична норма; аномативнiсть; просте речення; складне речення; iнверсiя; культура мовлення

Рекомендованi джерела

Основна (базова) : 3,5,6,7,8

Додаткова: 3

Тема 4. Стилiстичнi засоби органiзацiї медiйного тексту, PR-кампанiй

Основнi питання теми:

1. Поняття «текст» в дискурсi медiа, рекламному комплексi та PR-дiяльностi. Базовi складники тексту.

2. Роль прецедентних феноменiв в тексгi медiа, рекламному комплексi.

3. Аргументацiя в журналістському тексгi.

4. Герменевтика тексту як iнструмент розумiння тексту.

Основнi поняття: сучасна українська лiтературна мова; граматична норма; синтаксична норма; аномативнiсть; прецедентний феномен; прецедентна ситуацiя; прецедентне iм'я; прецедентний текст; просте речення; складне речення; культура мовлення

Рекомендованi джерела

Основна (базова) : 1,3,5,7,8

Додаткова: 1,2,3

Тема 5. Оригiнальнi форми синтаксичних конструкцiй сектору медiа, медiабайнгу та PR-дiяльностi

Основнi питання теми:

1. Основні властивості сприйняття журналістського тексту.
2. Архітектонічна авторська структура тексту. Емоційно-експресивна структура тексту.
3. Комунікативна авторська структура тексту.
4. Поняття про гіпертекст. Методика створення гіпертексту.

Основні поняття: сучасна українська літературна мова; мовна норма; текст; види тексту; рекламний текст; гіпертекст; журналістський текст; культура мовлення

Рекомендовані джерела

Основна (базова) : 1,3,5,7

Додаткова: 1, 2, 3

6. Контроль навчальних досягнень із дисципліни

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

<i>Вид діяльності студента</i>	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1. Відвідування лекцій	1	1	1	1	1
2. Відвідування практичних занять	1	6	6	6	6
3. Робота на практичному занятті	10	6	60	6	60
4. Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	4	20
5. Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом			117		112
Максимальна кількість балів	229				
Розрахунок коефіцієнта	3,82				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Загальна мовна картина в ЗМК. Стилiстична диференціяція лексики медіа, сектору медіабайнгу та PR (2 год)

Вправа 1. Опрацювати текстовий ресурс матеріалу про використання державної мови в тексті реклами за посиланням <https://uacrisis.org/uk/74542-requirements-on-language-in-advertisement>

Вправа 2. Зафіксувати приклади порушення орфоепічних норм на прикладі українськомовних телевізійних передач. Обґрунтувати правильність вимови та написання лексем (до 20-ти прикладів).

Вправа 3. Прочитати статтю Олени Цапок «Фактичні помилки в заголовках українських друкованих ЗМІ». Проаналізувати факти, викладені авторкою. Висновки записати.

«Наприклад, в одному з випусків черкаського регіонального видання «От и до» в рубриці новин було розміщено повідомлення під назвою «Усі нагороди в

руках черкащан» («От і до» від 6. 10. 09). Далі в статті зазначено, що на чемпіонаті України «абсолютним чемпіоном стала збірна дівчача команда. В індивідуальних заліках срібну медаль отримав у своїй віковій категорії Роман Сидоренко, який, виконавши норматив майстра спорту, поступився кількома очками київському спортсменові. Бронзову нагороду виборов Іван Нікітін. Серед дівчат найкращі результати показала Марина Семенко, яка виборола III місце».

Рейтинг найвідвідуваніших ресурсів інтернету очолив Goolge («Газета по-українськи» від 05.08.09.). Фактичну неточність допущено через перестановку місцями двох літер: g та l. Таку ж помилку допущено й в іншому заголовку, де неточно подано прізвище відомого актора Бреда Пітта. У заголовку *Наречений Кільчицької схожий на Бреда Піта* це прізвище надруковане без подвоєння приголосних *tt* («Газета по-українськи» від 09.02.10.). Фактичну й орфографічну неточність допущено й у прізвищі співака Боббі Макферріна. Так, у заголовку до однієї з газетних публікацій у його прізвищі після частки

Мак наступну частину помилково подано з великої літери: *Боббі МакФеррін* заспівав «*Ой, летіли дикі гуси*» («Газета по-українськи» від 01.02.10.). За правилами чинного українського правопису частка *Мак-*, яка передує прізвищу і разом із ним становить його невід'ємну частину, пишеться через дефіс або разом, якщо в такій формі їх засвоїла українська мова (напр., *Макдональдс*). Тому відповідно до зразків написання, поданих у правописі, з великої літери слід писати тільки першу букву прізвища.

Ще в одному заголовку орфографічно неправильно подано прізвище відомого англійського письменника: *Оскар Вайльд* замість *шарфа* носив змію («Газета по-українськи» від 15.10.09.). Відповідно до норм українського правопису англійська літера *w* у власних назвах передається звичайно через *в*: *Вашингтон, Вебстер, Веллінгтон, Вільсон, Вільямс, Вінер, Вінніпег* та ін., але за традицією пишемо літеру *у* в таких власних назвах: *Уайльд, Уеллс, Уельс*. Тож прізвище письменника традиційно потрібно було написати *Уайльд*. Варто зазначити, що типовою фактичною помилкою в заголовках українських видань є розбіжність у кількісних даних. Наприклад, в одному із заголовків до інформаційної замітки зазначено: *Пієлонефрит – хвороба кожного другого черкасця*. Зі змісту публікації стає відомо, що насправді цю хворобу констатують у кожного другого пацієнта лікарів-урологів, а не кожного другого черкасця загалом. Про це свідчать, зокрема, такі слова: *У сезон холодів кількість хворих зростає: кожен другий пацієнт приходить до урологів із пієлонефритом* («Вечірні Черкаси» від 30.11.09.). Таким чином, показники, наведені в заголовку, значно перебільшені й спотворюють реальну картину поширення хвороби.

В іншому випадку спотворення кількісних даних пов'язане із неправильним використанням лексеми *кілька*: *Напередодні вихідних у підвалі школи с. Соколівка виявили кілька змій* («Черкаська вежа» від 4.03.09.). У тлумачному словнику подано таке лексичне значення вищевказаної лексеми: «невизначена мала кількість (у межах від трьох до десяти)» (1, с. 834). Водночас далі з тексту публікації стає відомо, що знайшли тільки дві змій: *Для очистки школи від «небезпечних сусідів» у Соколівку направили спеціалістів, які під час перевірки підвалу вилучили з нього й знищили 2 змій*. Тож використання числівника *кілька* спонукає до неправильного сприймання реальних кількісних даних.

Вправа 4. Прочитати тексти. Записати поради журналісту-початківцю для успішного вербального і невербального спілкування.

1) Нью-Йоркська телефонна компанія привела цікаве дослідження, з'ясовуючи, яке саме слово вимовляють люди найчастіше. Із цією метою було прослухано 500 телефонних розмов, що дало змогу визначити найуживаніше слово — ним виявилось слово «я», яке прозвучало 3990 разів.

2) Лінгвісти констатують, що міська мова — незалежно від того, яка саме — усе більше стандартизується, зодноманітнюється, тяжіє до кліше, натомість мовлення жителів села значно розкутіше, вільніше, менше обтяжене штампами.

3) Представники різних народів використовують жестикуляцію неоднаковою мірою. До прикладу, мексиканець протягом однієї години розмови використовує жести 180 разів, француз — 120, італієць — 80, а фін — усього лише один раз (За інтернетівським виданням).

Тема 2. Стилiстичне використання засобiв графiки в мовi ЗМК, медiабайнгу (2 год)

Вправа 1. Написати есе на тему «Вуличне й туристичне мистецтво: погляд у майбутнє чи реальність сьогодення».

Тема 3. Ресурси фонетики та фонології у ЗМК, медiабайнгу, PR. Орфоепiчні норми та причини анормативностi в комунiкацiї журналіста (2 год)

Вправа 1. Перегляньте відеоресурс телеканалу «1+1» під назвою «Наймасовіше написання диктанту національної єдності» за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=lq4iKJuNRvs>

Вправа 2. На основі переглянутого відеосюжету підготуйте поради для журналіста-початківця щодо дотримання мовних (фонетичних, орфоепічних, лексичних) норм.

Вправа 3. Прокоментуйте приклади порушення орфоепічних норм на прикладі українськомовних телевізійних передач. Обґрунтувати правильність вимови та написання лексем.

1) Долає до роботи близько двохсот кілометрів (Любов Марченко, «УТ-1»); 2) Співпрацювати із суюзом (Марина Кухар, «1+1»); 3) Мати-зузуля (Лідія Таран, «1+1»); 4) На перетворення чикає територія (Сергій Никифоров, «УТ-1»); 5) Чикайте наступного року (Максим Сухенко, «1+1»); 6) Парадоксальний ан[и]гдот (Лідія Таран, «1+1»); 7) Усе перетвориться на к[і]ївський парк; 8) На логотипі слово «олімпійськ[і]й» (Сергій Никифоров, «УТ-1»); 9) Його зустріли у Ват[і]кані (Світлана Леонтьєва, «УТ-1»); 10) Збудували так[і]й завод; Вона прилетіла до К[і]єва (Марія Васильєва, «1+1»); 11) Він не зміг кірувати (Олена Фроляк, «ICTV»); 12) Знайшли кошти на відіореєстратор (Азад Сафаров, «5 КАНАЛ»); 13) Понад сарака фастфудів (Сергій Никифоров, «УТ-1»); 14) Він забов'язаний заплатити (Марічка Падалко, «1+1»); 15) Як'є ухвалили на засіданні (Наталія Мосейчук, «1+1»); 16) Не знаю, шо ти розказуєш (Ольга Петрів, «5 КАНАЛ»); 17) Їй вдалося легко поспілкуватися (Марія Васильєва, «1+1»); 18) Незадовго до того відвідали Харків, на щастя жертв не було (Лідія Таран, «1+1»); 19) Гості куштували коропів; 20) Тернопільські кухарі влаштували майстер-клас; 20) Вони чекали на гóстей; 21) Коли читали запіски (Любов Марченко, «УТ-1»);

22) Спонсорських грошей вистачило, Вірші Франка (Євген Павленко, «УТ-1»); 23) Поселили до гуртжитків; 24) Але гостей не зустріли (Наталія Мосейчук, «1+1»); 25) Та аеропорти були заповнені (Олена Мацюцька, «1+1»); 26) Та часу бракувало (Марічка Падалко, «1+1»); 27) У мережі про них часто пліткують; Їх обдаровують віршами (Соломія Вітвіцька, «1+1»); 28) Виїхав на зустрічну смугу (Світлана Павук, «1+1»); 29) Більше не повернеться (Юлія Бориско, «1+1»); 30) Ми беремо приклад (Лідія Таран, «1+1»); 31) Вони поїхали разом (Микола Гудкович, «1+1»); 32) Запросили для цього заходу сусідів (Любов Марченко, «УТ-1»); 33) Прибуло сімдесят ветеранів (Лідія Таран, «1+1»); 34) (...) але з оголошень в Інтернеті відомо (Любов Марченко, «УТ-1»).

Тема 4. Лексична норма в медійному тексті. Тематичні групи лексики реклами та PR-діяльності. Словники сектору медіа (2 год)

Вправа 1. Прочитайте тексти «з редакторського портфеля» про українських співаків В.Івасюка та Н.Яремчука. Відредагуйте тексти. Визначте способи словотворення підкреслених слів.

Текст 1. Володимир Івасюк – український поет і композитор, художник, Герой України (01.03.2009 – за самовіддане служіння Україні на ниві національної музичної культури, створення вершинних зразків української пісенної творчості). В. Івасюк – один із основоположників української естрадної музики, автор ста семи пісень, п'ятдесяти трьох інструментальних творів, музики до кількох спектаклів. Був професійним медиком та скрипалем, чудово грав на фортепіано, віолончелі, гітарі. Майстерно виконував свої пісні. Володів образотворчим талантом, був неординарним художником.

Народився 4 березня 1949 року в місті Кіцмані Чернівецької області в сім'ї вчителів Михайла та Софії Івасюків. У 1955–1963 рр. навчався в місцевій дитячій музичній школі, у 1956–1966 рр. – в Кіцманській середній школі.

У 1963 році вступає до Київської музичної школи ім. М. Лисенка по спеціальності «альт». Провчившись першу чверть, навчання продовжує в музичній школі по класу фортепіано в м. Кіцмані. Навчаючись у школі, створює вокально-інструментальний ансамбль «Буковинка». У 1965 році за перемогу в республіканському конкурсі ансамбль «Буковинка» нагороджений поїздом по Дніпру.

Першу пісню «Колискова» на вірші батька написав у 1964 р. У 1966 році сім'я переїжджає до Чернівців. Під псевдонімом Весняний надсилає на обласний конкурс пісні «Відлітали журавлі» на вірш В. Миколайчука та «Колискова для Оксаночки» на власний вірш. За пісню «Відлітали журавлі» удостоєний першої премії.

У 1967–1972 рр. повертається до навчання в медичний інститут, пише пісні «Червона рута» і «Водограй» (1970 р), які вперше виконує з Оленою Кузнецовою в передачі українського телебачення «Камертон доброго настрою». У 1971 році режисер Роман Олексів знімає в містечку Яремча український музичний фільм «Червона рута», в якому головні ролі виконують Софія Ротару й Василь Зінкевич. У фільмі звучить багато пісень Івасюка. «Червона рута» перемагає на першому музичному фестивалі «Пісня-71». На заключному концерті в Останкіно її виконують Назарій Яремчук, Василь Зінкевич і Володимир Івасюк у

супроводі естрадно-симфонічного оркестру під керівництвом Ю. Силантьєва. «Червону руту» друкує тижневик «Україна».

На міжнародному пісенному конкурсі «Сопот-74» у серпні 1974 року Софія Ротару перемагає з його піснею «Водограй».

У вересні вищеназваного року розпочинає навчання на композиторському відділенні Львівської консерваторії в класі Анатолія Кос-Анатольського.

У серпні-вересні 1975 року в селі Розтоки на Буковині знімається фільм «Пісня завжди з нами», в якому Софія Ротару виконує шість пісень Володимира Івасюка.

Нову перемогу отримує на фестивалі «Сопот-77»: Софія Ротару виконала пісню «У долі своя весна». Згодом виходить платівка «Софія Ротару співає пісні Володимира Івасюка» та збірка «Моя пісня».

У листопаді 1978 року перемагає на всесоюзному конкурсі композиторів-студентів консерваторій у Москві.

Останні дні життя: поїхав до Львова в ніч з 23 на 24 квітня 1979 року. 24 квітня 1979 – після телефонного дзвінка виходить з дому і більше не повертається.

Текст 2. Назарій Яремчук прожив до прикрого мало (30.11.1951 – 30.06.1995), але встиг стати легендою вітчизняної естради. З ним облетіли світ наші українські пісні – «Червона рута», «Водограй», «Смерекова хата», «Стожари», «Гай, зелений гай», «Родина», «Я піду в далекі гори», «Пісня буде поміж нас», «Писанка», «Гей ви, козаченьки», «Я ще не всі тобі сказав»... «Він так співав, що мав у горлі мозолі. Він так співав, що крилами йому став голос», – написав поет Андрій Демиденко. В одному з останніх своїх інтерв'ю Яремчук сказав: «Кожний з нас повинен постійно бути в польоті – крізь долю, над суєтою. І при цьому, однак, не відриватися від землі. Пам'ятати священні речі – навіщо живеш, звідки ти родом, до чого прагнеш, що скажеш людям, з якого колодязя п'єш живу воду. Я вийшов з того віку, коли звертаєш увагу на дрібниці – автографи, популярність. Мене турбує інше: що буде з нашим пісенним садом завтра?»

Назарій Яремчук народився 30 листопада 1951 року в селі Рівня Вижницького району Чернівецької області в селянській родині Назарія та Марії Яремчуків. Мав братів Степана, Богдана та сестру Катерину. Свою четверту дитину батьки назвали Назарієм (це ім'я означає “присвячений Богові”). Народження сина стало для 64-річного батька справжнім святом. Музику в родині Яремчуків любили всі: у батька був чудесний тенор, він співав у церковному хорі; мати, крім гарного голосу, добре грала на мандоліні, у неї також був акторський талант – вона виступала в місцевому народному театрі. Ще маленьким хлопчиком Назарій також почав співати.

1 вересня 1959 року пішов до школи у рідному селі. В юнім віці життя здавалося безтурботним, але у дванадцять років Назарій пережив перший тяжкий удар, коли помер батько. Мати вимушена була віддати сина до Вижницької школи-інтернату. Після закінчення восьми класів вищеназваного закладу продовжив навчання у Вижницькій середній школі №1, яку закінчив у 1969 році.

Після закінчення школи, мріючи стати мандрівником, на зразок Жака Іва Кусто, Назарій подав документи в Чернівецький університет на географічний

факультет, але не пройшов конкурс. Тільки з другої спроби у 1970 р. вдалося вступити до університету на омріяну спеціальність.

Після занять залишався послухати репетиції ВІА «Смерічки» Вишницького будинку культури, яким керував Левко Дутковський. Керівник ансамблю помітив постійного відвідувача та запропонував заспівати пісню на вибір. Це була пісня Ігоря Поклада «Кохана». Голос сподобався, і Назарія прийняли до ансамблю. Тож з осені 1969 року хлопець почав співати у «Смерічці».

Знайомство з молодим буковинським композитором, студентом медінституту Володимиром Івасюком відіграло велику роль у житті «Смерічки». Глядачі почули неповторні «Червону руту». А потім — безліч інших пісень молодого автора. Хлопці здружилися на все життя. Влітку 1971 року відбулися зйомки музичного фільму «Червона рута». Цей фільм зробив солістів Назарія Яремчука та Василя Зінкевича народними улюбленицями.

Перше мистецьке визнання принесли пісні «Червона рута» і «Водограй» В. Івасюка, «Горянка» і «Незрівняний світ краси» Л. Дутківського. За виконання цих творів ансамбль «Смерічка» та його солісти Н. Яремчук та В. Зінкевич були удостоєні звання лауреатів Всесоюзного конкурсу «Алло, ми шукаємо таланти», а також «Пісня року-71/72», на яких вони підтвердили високу артистичну майстерність.

Але слава не змінила характер Яремчука. Зоряної хвороби в нього ніколи не було. Майже рік працював на кафедрі лаборантом, потім старшим інженером, поки не зрозумів, що спів для нього на першому місці. У 1973 році ансамбль запрошують на професійну сцену в Чернівці. З цього часу Назарій, сповна віддаючись естрадній пісні, перевівся на заочну форму навчання в університеті. У філармонії Назарій веде активне концертне життя.

У середині 70-х припинив існування дуєт Зінкевич – Яремчук: Василь став солістом ансамблю “Світязь” (м. Луцьк), а Назарій залишився в “Смерічці”. Але співаки зуміли зберегти дружні відносини, і коли в Назарія народилася дочка, Василь став її хрещеним батьком.

У 1978 році Яремчуку присвоєно звання Заслуженого артиста України. Його також нагороджено орденом Дружби народів.

Коли сталася ще одна трагедія, — вбивство Володимира Івасюка, — Назарій був одним із перших, хто незважаючи на заборону влади, приїхав на похорон до Львова. Тоді це могло коштувати всього: кар’єри, спокою, репутації. Траурна колона починалась з великого вінка з білих квітів, який Яремчук ніс із Левком Дутковським. Це було дуже небезпечним в той час, та Володимир був їхнім великим другом, і наслідки нікого не цікавили.

Перший диск-гігант Назарія «Незрівняний світ краси» (1980) — одна із кращих платівок в українській дискографії того періоду.

1981 рік став для Назарія стежкою до міжнародного визнання. Ансамбль «Смерічка» представляє державу на міжнародному конкурсі «Братіславська ліра».

У 1986 році пісні у виконанні Назарія звучали, як реквієм для ліквідаторів аварії в Чорнобильській АЕС.

Назарія обожнювали мільйони, він був знаменитим співаком, але й простою щиросердечною людиною.

У червні 1995 року довготривала хвороба забрала життя Назарія Яремчука.

Тема 5. Лексична норма в дискурсі медіа. Тенденції слововислову в сучасному секторі медіа, медіабайнгу. Порухення норм лексики в PR-діяльності (2 год)

Вправа 1. Проаналізуйте 50 лексичних одиниць у словнику А.Нелюби та Є.Редька «Лексико-словотвірні іновації». Вкажіть оказіональні одиниці. Поясніть способи творення авторських оказіоналізмів.

Модуль II.

Стилістичне використання граматичних парадигм лексики ЗМК

Тема 1. Граматична парадигма у текстах ЗМК, медіабайнгу та PR-діяльності як стилістичний ресурс (2 год)

Вправа 1. Прочитайте тексти видань «Україна молода» за посиланням <http://umoloda.kiev.ua/number/0/2006/125850/>) та «День» (за посиланням <https://day.kyiv.ua/uk>).

Вправа 2. Проаналізуйте стилістичну роль синтаксичних конструкцій. Проведіть мовні обрахунки використання простих та складних речень. Обґрунтуйте стилістичну доцільність вживання складних речень.

Тема 2. Словотвірні процеси в інформаційному ресурсі медіа, реклами та PR-діяльності.

Вправа 1. Поясніть спосіб творення лексем в текстах реклами.

«Закупись по-чорному! Знижки на комбайни та кавомашини!», «Неральмуй! Снікерсуй!», «Свято, щоб боржомити!», «Боржомити – це з оптимізмом дивитися в майбутнє!»

Вправа 2. З поданих іменників утворіть оказіоналізми за допомогою малопродуктивних та усталених словотвірних типів.

Зубр, зцілитель, ізюм, ілюзія, імпорт, імпульс, концерт, кочівник, крес-салат, квартет, контакт, контроль, крикун, контекст, камінь, калюжа, калька.

Вправа 3. З поданих лексем утворіть дієслова-оказіоналізми за допомогою малопродуктивних та усталених словотвірних типів.

Кочівник, концерт, мерзлота, кубковий, лабіринт, лавинний, лаванда, ламкий, лантух, лебединий, лежебок, лісопарк, макаронник, маневрування, медозбір, мелодизм.

Тема 3. Синтаксичні норми в дискурсі медіа, рекламному комплексі та PR-діяльності

Вправа 1. Побудуйте рекламні слогани, ввівши в текст лексичні одиниці.

Імпорт, контакт, концерт, калька, нагадати, навсідіч, наводнення, нагір'я.

Вправа 2. Побудуйте рекламні слогани, ввівши в текст лексичні одиниці.

Нагромаджений, надлюдина, намальований, насолода, неземний, нічогонероблення

Тема 4. Стилiстичнi засоби органiзацiї тексту PR-кампанiй. Визначити стилiстичнi функцiї засобiв словотворення у словах з текстiв медiа.

Вправа 1. Проаналiзувати текстовий ресурс вiдеореклами за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=kzh_cJ8jXdE.

Вправа 2. Створити текст реклами за допомогою лексем, поданих нижче.

А) Новомодний, новатор, обандеролити, iлюзiя, контакт, iнтерес, острiв.

Б) Обридливий, обрушення, нотки, алегро, алегрето, пантера.

Критерiї оцiнки результатiв самостiйної роботи

У процесi виконання самостiйної роботи викладач оцiнює:

- рiвень засвоєння студентом навчального матерiалу, винесеного на самостiйне опрацювання;
- вмiння використовувати теоретичнi знання при виконаннi практичних задач;
- обґрунтованiсть та логiчнiсть викладення самостiйно вивченого матерiалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матерiалiв згiдно з висунутими вимогами;
- максимальна кiлькiсть балiв за виконану роботу – 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерiї оцiнювання

Критерiї i норми оцiнювання модульної (контрольної) роботи

Максимальна кiлькiсть балiв - 25	Критерiї оцiнювання
25 – 20	Завдання виконанi якiсно (90% – 100% виконання усiх роздiлiв модульної (контрольної) роботи).
19 – 15	Завдання виконанi якiсно з достатньо високим рiвнем правильних вiдповiдей (89% – 75% виконання усiх роздiлiв модульної (контрольної) роботи).
14 – 10	Завдання виконанi якiсно з середнiм показником правильних вiдповiдей (74% – 50% виконання всiх роздiлiв модульної (контрольної) роботи).
0	Завдання не виконано (виконання 49% усiх роздiлiв модульної (контрольної) роботи).

Модульний контроль проводиться в письмовiй формi: письмове тестування, ведення таблицi, модульна контрольна робота.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Українська мова в ЗМК: Практична стилістика»

Разом: 60 год., лекції – 4 год., практичні заняття – 24 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 18 год семестровий контроль – 10 год

Тиждень											
Модулі	модуль 1.						модуль 2.				
Назва модуля	Мовна норма та анормативність у практичній стилістиці ЗМК						Стилістичне використання граматичних парадигм у текстах ЗМК				
Лекції	1						2				4
Дати											
Теми лекцій	<u>Тема 1.</u> Загальна мовна картина в ЗМК. Стилістична диференціація лексики медіа та сектору PR						<u>Тема 1.</u> Граматична парадигма у текстах ЗМК, медіабайгу та PR-діяльності як стилістичний ресурс				
Теми практичних занять	<u>Тема 1.</u> Загальна мовна картина в ЗМК. Стилістична диференціація лексики медіа та сектору PR 10+1=11 б	<u>Тема 2.</u> Стилістичне використання засобів графіки в мові ЗМК, медіабайгу 10+1=11 б	<u>Тема 3.</u> Ресурси фонетики та фонології у ЗМК, медіабайгу, PR. Орфоепічні норми та анормативність в комунікації 10+1=11 б	<u>Тема 4.</u> Лексична норма в медійному тексті. Тематичні групи лексикону реклами та PR-діяльності. Словники сектору медіа. 10+1=11 б	<u>Тема 5.</u> Лексична норма в дискурсі медіа. Тенденції слововислову в сучасному секторі медіа, медіабайгу. Порухення норм лексики в PR-діяльності. 10+1=11 б	<u>Тема 6.</u> Фразеологія та її стилістичні можливості в медіа та PR-діяльності 10+1=11 б	<u>Тема 1.</u> Граматична парадигма у текстах ЗМК, медіабайгу та PR-діяльності як стилістичний ресурс 10+1=11 б	<u>Тема 2.</u> Словотвірні процеси в інформаційному ресурсі медіа, реклами та PR-діяльності 10+1=11 б	<u>Тема 3.</u> Синтаксичні норми в дискурсі медіа, рекламному комплексі та PR-діяльності 10+1=11 б	<u>Тема 4.</u> Стилістичні засоби організації тексту PR-кампаній 10+10+1+1=22 б	<u>Тема 5.</u> Оригінальні форми синтаксичних конструкцій сектору медіа, медіабайгу та PR-діяльності
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Контроль	Модульна контрольна робота 1.						Модульна контрольна робота 2.				

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова)

Основна література до курсу

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : за заг. ред. О. Сербенської. Львів : Світ, 1994. 152 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ : Либідь, 1991. 254 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Antonenko-avdyovych/Yak_my_hovorymo.pdf (дата звернення: 30.11.2020).
3. Караман С.О. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С.О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ; за ред. С. О. Карамана. Київ : Літера ЛТД, 2011. С. 17–38.
4. Капелюшний А.О. Практична стилістика української мови : навч. посіб. : вид. 2-ге перероблене. Львів : ПАЮ, 2007. 400с.
5. Навальна М. Динаміка лексики української періодики початку ХХІ ст. – Видавничий Дім Дмитра Бураго. Київ, 2011. 319 с.
6. Нелюба А., Редько Є. Лексико-словотвірні інновації (2015–2016) : словник Загальна редакція А. Нелюби. Харків : Харківське історико-філологічне товариство, 2017. 204 с.
7. Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови : підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопiль : Навчальна книга Богдан, 2000. 248 с.
8. Український правопис. Видавництво «Наукова думка». 2020. 390 с. URL: <https://osvitoria.media/experience/novyj-pravopys-povnyj-tekst-ta-osnovni-zminy/> (дата звернення: 20.11.2020)

Додаткова література:

1. Заєць В. Г. Динаміка словотвірної норми в інформаційному ресурсі українськомовного ЗМІ кінця ХХ-початку ХХІ ст. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство)* : збірник наукових праць : гол. ред. Н. Л. Іваницька. Вінниця : ТОВ «фірма «Планер». 2016. Вип. 23. С. 15–20. URL: <https://www.vspu.edu.ua/science/art/a190.pdf>
2. Заєць В. Г. Аналіз запозичених афіксів в українськомовній періодиці *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2017. № 6(35). С. 61–64. ISSN 2313-8416 (Online), ISSN 2313-6286 (Print)
3. Культура фахового мовлення: навч. посіб. : за ред. Н. Д. Бабич. Чернівці : Книги ХХІ, 2006. 496 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk718399.pdf> (дата звернення: 20.11.2020).